

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Vplyv kampaní na účasť na politickom rozhodovaní**(prieskumné stanovisko na žiadosť chorvátskeho predsedníctva Rady EÚ)**

(2020/C 311/03)

Spravodajkyňa: **Marina ŠKRABALO**Pomocná spravodajkyňa: **Cinzia DEL RIO**

Konzultácia	list, 10. 9. 2019
Právny základ	článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo
Prijaté v sekcii	3. 3. 2020
Prijaté v pléne	10. 6. 2020
Plenárne zasadnutie č.	552
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	209/2/3

1. Závbery a odporúčania

1.1. EHSV víta iniciatívu chorvátskeho predsedníctva Rady EÚ požiadať o vypracovanie stanoviska o vplyve kampaní na účasť na politickom rozhodovaní, ktoré by mohlo prispieť k včasnej politickej diskusii v príslušných zloženiach a prípravných orgánoch Rady o kľúčových oblastiach na zlepšenie volebného procesu v EÚ na základe nadchádzajúcej povolebnej správy Komisie. Politická diskusia umožní, aby členské štáty včasne prispeli do programu akčného plánu Komisie pre demokraciu a Konferencie o budúcnosti Európy, ktorá začne počas chorvátskeho predsedníctva. Je vhodný čas vyvinúť nové, koordinované úsilie na ochranu a zlepšenie európskej demokracie počas nového politického cyklu inštitúcií EÚ. V tejto súvislosti EHSV nabáda chorvátske predsedníctvo, aby pôsobilo ako katalyzátor pri posilňovaní úzkej spolupráce medzi všetkými inštitúciami EÚ vrátane predovšetkým Európskeho parlamentu a Komisie, ale aj EHSV, Výboru regiónov, ombudsmana EÚ a Agentúry pre základné práva.

1.2. Zapojenie verejnosti EÚ do politického rozhodovania EÚ, predovšetkým prostredníctvom účasti na voľbách, ale aj prostredníctvom politických diskusií a politickej konzultácie, má zásadný význam pre oživenie európskej demokracie a zabezpečenie legitímnosti inštitúcií a nástrojov EÚ. EHSV vyzýva inštitúcie EÚ, aby vychádzali zo skúseností získaných pri voľbách v roku 2019 s včasnou politickou činnosťou a koordinovaným inštitucionálnym úsilím o zlepšenie súčasného stavu volebného procesu EÚ a maximalizáciu uspokojivej volebnej účasti vo voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2024 a neskôr.

1.3. Zatiaľ čo historický trend klesajúcej účasti voličov na európskych voľbách je stále aktuálny, keďže relatívne vysoká účasť na voľbách v roku 2019 je stále nižšia ako účasť na voľbách v rokoch 1979 až 1994⁽¹⁾, treba si vziať ponaučenie z posledných volieb, aby sa zvýšila účasť informovanej verejnosti na ďalšom cykle európskych volieb a aj z dlhodobého hľadiska. Je dôležité uznať, že výrazne nižšia účasť na európskych voľbách v porovnaní s účasťou na vnútroštátnych voľbách je dlhodobým trendom⁽²⁾, a vnímať vyššiu účasť mladých a vzdelaných voličov na európskych voľbách v roku 2019 ako potenciál nového pozitívneho trendu.

(1) <https://op.europa.eu/sk/publication-detail/-/publication/1f2a7ac7-d8f7-11e9-9c4e-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>. Malo by sa poznamenať, že účasť európskych občanov na voľbách od začiatku 90. rokov klesla, čo dokazuje pokles v tzv. nových členských štátoch o 20 % a v tzv. starých členských štátoch o 10 %.

(2) Volebná účasť na voľbách do Európskeho parlamentu dosiahla 45 % v roku 2004, 43 % v roku 2009, 42,6 % v roku 2014 a potom v roku 2019 stúpila na 50,66 %, čo bolo prvýkrát od roku 1979, že počet voličov vzrástol v porovnaní s voľbami v minulosti. Zdroj: <https://blogs.eurac.edu/eureka/david-vs-goliath-of-voter-turnout-why-is-the-participation-in-eu-elections-so-low/>.

1.4. EHSV sa domnieva, že na to, aby inštitúcie EÚ prijali účinnejší prístup k európskym občanom, je potrebné, aby zmenili svoje zmýšľanie a zapojili sa do všetkých komunikačných činností s verejnosťou, občianskou spoločnosťou a so sociálnymi partnermi, najmä do kampaní, a snažili sa o ich zapojenie prostredníctvom tak emotívnych, ako aj racionálnych výziev. V tejto súvislosti EHSV víta nový prístup Európskeho parlamentu k verejným informačným kampaniam zameraným na voliča a dôrazne podporuje jeho komplexný plán vychádzať z úspechu jeho poslednej volebnej kampane. EHSV požaduje, aby sa vyčlenili primerané rozpočtové a personálne zdroje pre prácu Parlamentu na kampaniach, aby mohol prehĺbiť a rozšíriť svoju bohatú sieť členov občianskej spoločnosti, dobrovoľníkov a mienkotvorných subjektov, aby v priebehu budúcich piatich rokov pripravil sériu tematických kampaní a pripravil čínorodú volebnú kampaň 2024.

1.5. EHSV vyžaduje čoraz užšiu spoluprácu medzi Parlamentom, Komisiou a členskými štátmi, ako aj s EHSV a Výborom regiónov a so všetkými príslušnými zainteresovanými stranami, pokiaľ ide o riadne premyslený návrh a decentralizované i centralizované uskutočňovanie budúcich informačných kampaní o záležitostiach EÚ a budúcich európskych voľbách, aby sa stali efektívnejšími a pokryli, informovali a zapojili veľkú väčšinu európskych občanov.

1.6. EHSV zastáva názor, že dezinformácie predstavujú priamu hrozbu nielen pre schopnosť občanov prijímať informované politické rozhodnutia, ale aj pre európsky integračný projekt, a tým aj pre jednotu, prosperitu a globálny vplyv Európskej únie. Oslabenie demokratických rozhodovacích kapacít EÚ je v záujme celej škály zahraničných mocností, ako aj extrémistických skupín, ktoré sú proti európskej spolupráci a silnejšej súdržnosti⁽³⁾. EHSV vyjadruje pevnú podporu súčasným snahám EÚ bojovať proti vonkajším i domácim dezinformáciám⁽⁴⁾ a naliehavo vyzýva Komisiu, aby zabezpečila úplný súlad a následné regulačné opatrenia, pokiaľ ide o Kódex postupov proti šíreniu dezinformácií, ďalší vývoj nedávno vytvoreného systému rýchleho varovania a spravodajských jednotiek StratCom a rozšírenie opatrení Európskej služby pre vonkajšiu činnosť proti dezinformáciám, ktoré by sprevádzalo výrazné rozšírenie opatrení EÚ proti domácim dezinformáciám.

1.7. EHSV žiada, aby Európska komisia a Európsky parlament prijali ďalšie opatrenia na uvoľnenie primeraných rozpočtových zdrojov na opatrenia na zvýšenie odolnosti spoločnosti voči dezinformáciám s cieľom rozšíriť rozsah monitorovania na širšiu škálu vonkajších a domácich aktérov, ktorí predstavujú hrozbu, a zintenzívniť výmenu informácií medzi inštitúciami a členskými štátmi a na medzinárodnej úrovni.

1.8. EHSV dôrazne podporuje návrh Európskej komisie vypracovať „európsky akčný plán pre demokraciu“, ktorý by mal byť komplexný a nepretržitý, schopný priniesť zmenu, a to prostredníctvom finančnej podpory a medziinštitucionálnej koordinácie. Európsky akčný plán pre demokraciu a súvisiace budúce iniciatívy by sa mali vo väčšej miere zameriavať na zabezpečenie slobodných a pluralitných médií a kvalitnej nezávislej žurnalistiky, účinnej regulácie sociálnych médií, najmä s cieľom bojovať proti dezinformáciám, vrátane regulácie politickej reklamy online a zodpovednosti za obsah, modernizácie volebného procesu, začlenenia skupín zbavených hlasovacieho práva, predovšetkým osôb so zdravotným postihnutím, a rozšírenia občianskeho vzdelávania o Európskej únii a jej demokratickom procese vo všetkých členských štátoch. EHSV pripomína svoj návrh, aby sa vypracovala ambiciózna stratégia EÚ v oblasti komunikácie, vzdelávania a osvetly verejnosti o základných právach, právnom štáte a demokracii⁽⁵⁾.

1.9. EHSV vyzýva inštitúcie EÚ a chorvátske predsedníctvo, aby venovali nepretržitú pozornosť rokovaniam súvisiacim s rozpočtom EÚ o pridelovaní prostriedkov na vzdelávanie o hodnotách EÚ, inštitucionálnych záležitostiach a občianstve ako základnému nástroju európskej demokracie. Malo by sa vyčleniť primerané financovanie pre celé spektrum snáh EÚ v oblasti vzdelávania a mali by sa tiež zabezpečiť opatrenia navrhované v európskom akčnom pláne pre demokraciu a lepšia súdržnosť rôznych rozpočtových zložiek. Mal by sa zachovať zvýšený podiel finančných prostriedkov na úspešný program Erasmus s vyšším podielom iných programov EÚ a Európskeho sociálneho fondu určeného na tento účel.

(3) <https://medium.com/we-are-the-european-journalism-centre/more-than-meets-the-eye-tips-to-find-eu-funding-for-journalism-92f3f1143042>.

(4) Akčný plán EÚ v oblasti dezinformácií EU <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018JC0036&qid=1582123652083&from=SK>.

(5) Ú. v. C 282, 20.8.2019, s. 39, Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade a Rade — Ďalšie posilnenie právneho štátu v Únii – Súčasný stav a možné nasledujúce kroky, 3. apríla 2019.

1.10. S cieľom prispieť k ďalšej politickej podpore pre posilnenie občianskeho vzdelávania v EÚ EHSV vyzýva inštitúcie EÚ (a chorvátske predsedníctvo), aby podporili jeho návrh vytvoriť na európskej úrovni skupinu odborníkov na vysokej úrovni „Vyučovanie o Európe“, v ktorej by boli zastúpené členské štáty a vedúci experti v oblasti vzdelávania. Táto skupina by mohla predkladať politické návrhy a odporúčania na diskusiu ministrov školstva, z ktorej by mohli vyplynúť závery Rady. Skupina by tiež mohla iniciovať prevádzkové zlepšenia, ako je napríklad centrálna online platforma so zoznamom existujúcich učebných materiálov vytvorených prostredníctvom projektov financovaných EÚ a vnútroštátnych učebných osnov, ako to navrhuje EHSV.

1.11. EHSV vyzýva Radu a Komisiu, aby venovali osobitnú pozornosť páľčivej otázke začlenenia osôb so zdravotným postihnutím, etnických menších, migrantov, chudobných ľudí žijúcich na vidieku a ďalších znevýhodnených sociálnych skupín, ktoré sú v európskych voľbách v členských štátoch EÚ chronicky nedostatočne zastúpené. EHSV navrhuje, aby Komisia v rámci európskeho akčného plánu pre demokraciu vypracovala 1. právny návrh minimálnych noriem pre prístupnosť volebného procesu EÚ pre osoby so zdravotným postihnutím; a 2. „plán EÚ pre inkluzívnejší volebný proces“ spolu s návrhom na financovanie na podporu členských štátov v ich úsilí o modernizáciu a začlenenie do spoločnosti.

1.12. Nová Komisia by mala čo najskôr pokračovať v modernizácii pravidiel európskych volebných kampaní a európskeho volebného procesu, pričom by mala vychádzať z opatrení, ktoré prijala predchádzajúca Komisia ⁽⁶⁾. V tejto súvislosti EHSV dôrazne podporuje: 1. nepretržitú aktívnu spoluprácu sietí na koordináciu volieb s národnými kontaktnými miestami, ktoré by mali pôsobiť ako katalyzátor rýchlych zlepšení; 2. posilnený regulačný dohľad európskych politických strán, pokiaľ ide o transparentnosť kampaní a financie politických strán, dodržiavanie pravidiel ochrany údajov a dodržiavanie hodnôt EÚ; 3. dodatočné stimuly pre európske politické strany na zlepšenie ich politickej súdržnosti a zapojenia verejnosti v rôznych národných členských stranách a mimo nich; 4. opatrenia na umožnenie plnej účasti všetkých okrajových spoločenských skupín a spoločenských skupín, ktorým boli odobraté hlasovacie práva, do demokratického procesu. Komisia by mala posilniť aj presadzovanie pravidiel na udeľovanie spoločnej zodpovednosti za rozvoj mediálnej gramotnosti, a to nielen medzi európskymi a vnútroštátnymi inštitúciami a občianskou spoločnosťou, ale aj medzi sociálnymi médiami a spoločnosťami digitálnych platforiem, ako aj politickými aktérmi.

2. Príležitosti na zvýšenie informovanej účasti Európanov na voľbách

2.1. Účinnnejšie verejné informačné kampane

2.1.1. Spolupráca EÚ s verejnosťou prostredníctvom informačných a komunikačných kampaní sa v posledných rokoch výrazne zlepšila, pričom sa vyvinulo značné úsilie uviesť do spojitosti politiky EÚ s konkrétnymi oblasťami vplyvu na každodenný život, vypočuť názory „obyčajných ľudí“ s cieľom ukázať vplyv iniciatív EÚ a úsilie zmobilizovať nové technológie na šírenie informácií. Inštitúcie EÚ majú rozsiahle prostriedky na informovanie verejnosti – prostredníctvom svojich styčných kancelárií v členských štátoch, prostredníctvom svojich webových sídel a sociálnych médií, svojej tlačovej a mediálnej činnosti, prostredníctvom agentúr EÚ a mnohých sietí odborníkov a zainteresovaných strán a prostredníctvom svojich služieb pre návštevníkov.

2.1.2. Inštitúcie EÚ a národné vlády by mali ďalej a intenzívnejšie konať, lepšie sa skoordinať a viac spolupracovať s občianskou spoločnosťou, sociálnymi partnermi a kanceláriami inštitúcií EÚ v členských štátoch s cieľom šíriť presné informácie o právnych predpisoch, politikách a iniciatívach EÚ a umožniť občanom a organizáciám, aby sa dozvedeli o záležitostiach EÚ a zapájali sa do nich a zúčastňovali sa na nich. Inštitúcie EÚ a členské štáty by mali viac investovať do budovania kapacít a posilnenia postavenia reprezentatívnych organizácií občianskej spoločnosti a sociálnych partnerov, ktorí podporujú európsku myšlienku vo svojich vlastných kampaniach zdola nahor pre európske hodnoty, a mali by ich využívať ako partnerov a katalyzátory v dialógu s verejnosťou.

2.1.3. Inštitúcie EÚ majú k dispozícii rozsiahle finančné prostriedky na informovanie verejnosti vrátane kampaní, hoci tieto rozpočty sú nepochybne malé v porovnaní s vládnymi rozpočtami členských štátov na verejné informácie a kampane (ako aj rozpočtami miestnych a regionálnych samospráv členských štátov na takéto činnosti). Okrem toho viaceré generálne riaditeľstvá Komisie podporujú úsilie občianskej spoločnosti a sociálnych partnerov s cieľom informovať Európanov

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/IP_18_5681.

a zapojiť ich do diskusií o konkrétnych oblastiach politiky EÚ prostredníctvom rôznych prostriedkov. Pozitívna úloha, ktorú majú zohrávať inštitúcie EÚ, ako aj európska a národná občianska spoločnosť, sociálni partneri a nezávislé médiá by sa mala rozšíriť a náležite zohľadniť v novom rozpočte EÚ.

2.1.4. Európsky parlament sa aktívne snažil podporiť záujem o voľby do Európskeho parlamentu, ako aj účasť na týchto voľbách. Jeho volebná kampaň v roku 2019 sa usilovala zapojiť voličov prostredníctvom emotívnych posolstiev, ktoré boli prispôbené ich špecifickým problémom, aktívnejšie zapojiť občiansku spoločnosť a odbory a viesť decentralizovanú, oveľa menej inštitucionálnu kampaň s oveľa väčším multiplikačným účinkom. Kampaň „Tentoraz idem voliť“ poskytla organizáciám občianskej spoločnosti príležitosť (a financie) na vykonávanie svojich vlastných opatrení a komunikácie s cieľom zapojiť verejnosť do volieb a predstaviť ich vlastné nápady a predstavy o budúcnosti Európy. Inšpirovala aj širokú škálu sociálnych aktérov vrátane podnikateľskej komunity, aby sa zapojili do kampane „Choďte voliť“. Na základe dôkazov z povolebného prieskumu EP (7) táto široká a interaktívna kampaň mohla prispieť k zvýšeniu účasti voličov.

2.1.5. Pokiaľ ide o budúce opatrenia zamerané na zvýšenej politickej účasti Európanov, je dôležité mať na pamäti, že rastie trend pozitívnej identifikácie s EÚ, o čom svedčí skutočnosť, že počet voličov, ktorí uviedli, že hlasovali vo voľbách do Európskeho parlamentu, pretože to považovali za svoju občiansku povinnosť, sa zvýšil o 11 %, počet voličov, ktorí hlasovali vo voľbách preto, lebo sú za EÚ, o 11 %, a počet voličov, ktorí sa domnievajú, že by účasťou na voľbách mohli zmeniť veci, o 6 %. Za kľúčové faktory, ktoré s najväčšou pravdepodobnosťou zvýšia sklon respondentov voliť v nasledujúcich voľbách do Európskeho parlamentu, boli označené: lepšia informovanosť o EÚ a jej vplyve na každodenný život (43 %), väčší počet mladých kandidátov (31 %) a viac kandidujúcich žien (20 %). Okrem toho Európania jasne vyjadrili potrebu lepšej informovanosti o politickej účasti, inkluzívnejších volebných procesov, zodpovednejšieho politického vedenia a účinnejšej inštitucionálnej ochrany proti zneužívaniu volebného procesu prostredníctvom politickej korupcie, dezinformácií a kybernetických útokov (8).

2.1.6. V budúcich verejných informačných kampaniach by inštitúcie EÚ mali uprednostniť témy osobitného záujmu pre voličov a tieto kampane by sa mali organizovať počas celého politického cyklu, pričom by sa mal vytvoriť spoločný základ znalostí záležitostí EÚ a stotožnenia sa s nimi pred budúcimi voľbami do Európskeho parlamentu. Osobitná pozornosť by sa mala venovať preniknutiu informačných kampaní do všetkých zemepisných oblastí a všetkých vrstiev spoločnosti, najmä tých, ktoré sú na okraji politickej účasti a sociálno-ekonomického rozvoja, ktoré môžu byť obzvlášť zraniteľné voči zlým dezinformačným kampaniam z dôvodu ich celkového sociálneho vylúčenia (9). Proaktívne šírenie informácií zo strany inštitúcií EÚ si vyžadujú hlbší dialóg s miestnymi komunitami v celej EÚ prostredníctvom užšej spolupráce s miestnymi médiami, miestnymi skupinami občianskej spoločnosti, miestnymi samosprávami a občianskymi vzdelávacími programami.

2.2. Investovanie do slobody a plurality médií a do žurnalistiky

2.2.1. Slobodné a pluralitné médiá, ktoré Európanom poskytujú presné a nestranné informácie, sú mimoriadne dôležité pre informovanú diskusiu o voľbách a politickom rozhodovaní a najdôležitejšou zbraňou proti dezinformáciám. Slobodné a pluralitné médiá musia zodpovedať za svoj obsah a musia byť transparentné z hľadiska vlastníctva a svojich hospodárskych záujmov.

2.2.2. Napriek poklesu „tradičných“ (tlačených a audiovizuálnych) médií v dôsledku masového prístupu k digitálnym a sociálnym médiám sa webové stránky a účty sociálnych médií rozhlasových a televíznych staníc, novín a novinárov intenzívne využívajú, zdieľajú a komentujú občanmi online.

2.2.3. Hoci vo svetovom rebríčku slobody tlače (10) za rok 2019 dominujú európske krajiny na najvyšších miestach „dobrej“ situácie v oblasti slobody tlače (9 členských štátov EÚ patrí medzi 15 krajín s „dobrou slobodou tlače“) a žiadna z nich nepatrí do najhoršej kategórie „veľmi vážna situácia“, 12 členských štátov EÚ patrí len do kategórie „pomerne dobrá situácia“, avšak v 6 je označená za „problematickú“ a v jednom členskom štáte EÚ za „ťažkú“. Rastúce násilie a zastrasovanie voči novinárom v členských štátoch EÚ je znepokojujúcim trendom pre európsku demokraciu, rovnako ako akékoľvek politické zasahovanie do médií.

(7) https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/files/be-heard/eurobarometer/2019/election2019/EB915_SP_EUROBAROMETER_-POSTEE19_FIRSTRESULTS_EN.pdf.

(8) Ide o zistenia z rovnakého zdroja ako vyššie – prieskum EÚ po voľbách z júna 2019 – ktorý zahŕňal 22 464 respondentov.

(9) Ú. v. EÚ C 97, 24.3.2020, s. 53.

(10) <https://rsf.org/en/world-press-freedom-index>.

2.2.4. Podľa výsledkov monitorovania plurality médií⁽¹¹⁾ z roku 2017 je „koncentrácia trhu zdrojom stredného alebo vysokého rizika pre pluralitu médií vo všetkých krajinách EÚ bez výnimky. Ekonomické ťažkosti rôznych tradičných médií [...] naznačujú, že koncentrácia médií je jav, ktorý sa v budúcnosti pravdepodobne nezastaví [...], možný pokles trhovej plurality zostáva všadeprítomným rizikovým prvkom“. EÚ musí prijať antitrustové opatrenia na diverzifikáciu vlastníctva médií a na potlačenie koncentrácie a monopolov v oblasti vlastníctva médií.

2.2.5. Nezávislá žurnalistika je verejným statkom a neschopnosť zabezpečiť rôznorodé a pluralitné médiá predstavuje jasné zlyhanie trhu. Kvalita a rozmanitosť žurnalistiky si vyžaduje posilnenie politickej a hospodárskej nezávislosti a kvality verejnoprávnych médií a ich dlhodobého nezávislého financovania, čo si vyžaduje nové hospodárske/obchodné modely. EÚ by mala viac podporovať verejnoprávne médiá vrátane iniciatív na hľadanie nových a udržateľných modelov financovania. V tejto súvislosti EHSV podporuje návrhy na rozpočtové obdobie 2021 – 2027 zaviesť čiastkovú položku vo výške 61 miliónov EUR pre program Kreatívna Európa zameranú na kvalitnú žurnalistiku vrátane plurality médií a mediálnej gramotnosti⁽¹²⁾. Požaduje však oveľa väčšie a strategickejšie verejné investície do profesionálnej žurnalistiky a médií.

2.2.6. EÚ by tiež mala viac podporovať nezávislé médiá a investigatívnu žurnalistiku vrátane nadnárodných platforiem spolupráce. Mala by tiež podporovať iniciatívy zamerané na hľadanie nových spôsobov financovania kvalitnej žurnalistiky vrátane neziskových modelov a nových sociálne udržateľných a inkluzívnych hospodárskych modelov.

2.2.7. Okrem toho by sa mali systematicky posilňovať, monitorovať a presadzovať vnútroštátne právne predpisy a právne predpisy EÚ proti mediálnym monopolom a dominantnému postaveniu na trhu. Iniciatívy EÚ týkajúce sa monitorovania nezávislosti a vlastníctva médií v Európe, ako je napríklad monitorovanie plurality médií, by sa mali ďalej podporovať.

2.2.8. EÚ by mala naďalej presadzovať samoregulačné opatrenia a orgány, ako sú etické kódexy a tlačové rady, s cieľom posilniť vysokú úroveň žurnalistiky vrátane digitálnych a sociálnych médií. EÚ musí podporovať rovnaký prístup k informáciám pre všetky médiá a zabrániť svojvoľnému vylúčeniu novinárov z tlačových konferencií a iných vládných publikácií z politických dôvodov.

3. Reagovanie na príležitosti a výzvy, ktoré prinášajú digitálne a sociálne médiá

3.1. Digitálne a sociálne médiá otvárajú občanom rýchlejší prístup k väčšiemu rozsahu informácií a názorov a dávajú im možnosť oveľa jednoduchšie sa zúčastňovať na demokratickej diskusii umožnenej sociálnymi sieťami. Mali by tiež jednotlivcom umožniť prijímať vlastné rozhodnutia o filtrovaní informácií, ktoré chcú získať. V roku 2019⁽¹³⁾ používalo internet až 86 % občanov EÚ27 a 90 % domácností EÚ27 malo prístup na internet, hoci existujú nerovnosti. Na štátnej úrovni sa prístup domácností na internet pohyboval v rozpätí od 98 % v Holandsku po 75 % v Bulharsku, čo stále umožňuje značný dosah⁽¹⁴⁾.

3.2. Napriek tomu, hoci digitálne a sociálne médiá ponúkajú ľuďom viac príležitostí na účasť, existuje ešte väčšia koncentrácia vlastníctva medzi platformami sociálnych médií než medzi tradičnými tlačovými a audiovizuálnymi médiami a komplikované komerčne zamerané tajné algoritmy slúžia na to, aby výrazne filtrovali dostupné informácie o útočoch ľudí.

⁽¹¹⁾ <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2017-2/>.

⁽¹²⁾ <https://medium.com/we-are-the-european-journalism-centre/more-than-meets-the-eye-tips-to-find-eu-funding-for-journalism-92f3f1143042>.

⁽¹³⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tin00028/default/table?lang=en>.

⁽¹⁴⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tin00134/default/table?lang=en>.

V dôsledku toho môže byť rozsah informácií, ktorým sú ľudia vystavení, v skutočnosti užší než prostredníctvom tradičných tlačových a audiovizuálnych médií. Príchod sociálnych médií viedol k šíreniu dezinformácií – vymyslených príbehov zverejnených z rôznych dôvodov vrátane ovplyvňovania politickej diskusie a výsledkov volieb. Za mnohými dezinformáciami sa skrývajú falošné účty. Výskumníci tvrdia, že v prezidentských voľbách v USA v roku 2016 mali dezinformácie výrazný vplyv na správanie voličov.

3.3. V rámci iniciatív Komisie na obmedzenie dezinformácií a zabezpečenie transparentných, spravodlivých a dôveryhodných online kampaní pred nedávnymi voľbami do Európskeho parlamentu v septembri 2018 online platformy, sociálne siete a reklamný priemysel (vrátane Facebooku a Twittera) podpísali samoregulačný Kódex postupov⁽¹⁵⁾ s cieľom bojovať proti šíreniu dezinformácií a falošných správ online. Stanovuje širokú škálu záväzkov, od transparentnosti v politickej reklame až po zatvorenie falošných účtov a demonetizáciu šíriteľov dezinformácií⁽¹⁶⁾. Kódex sa považuje za dôležitý pilier akčného plánu Komisie proti dezinformáciám a obsahuje prílohu s najlepšími postupmi signatárov⁽¹⁷⁾.

3.4. Všetky platformy prijali opatrenia pred európskymi voľbami prostredníctvom označovania politickej reklamy a uverejňovania knižnic reklamy, v ktorých je možné vyhľadávať⁽¹⁸⁾. Podľa samoregulačnej politiky, ktorú zaviedla spoločnosť Facebook, politické reklamy sa mohli zverejniť len v krajine, v ktorej mali príslušné strany povolenie. Keďže sa ukázalo, že toto pravidlo negatívne ovplyvnilo schopnosť európskych strán viesť kampani v celej EÚ, bolo prijaté rozhodnutie ad hoc, aby boli európske strany vyňaté z tohto pravidla⁽¹⁹⁾.

3.5. V prvých výročných samohodnotiacich správach, ktoré vypracovali signatári kódexu v októbri 2019⁽²⁰⁾, a v správe skupiny európskych regulačných orgánov pre audiovizuálne mediálne služby (ERGA) z júna 2019⁽²¹⁾ sa však uvádza, že nie všetky politické reklamy v archívoch politickej reklamy platformami boli správne označené ako politická reklama a že archívy stále neposkytovali dostatočné údaje o mikrocílení na divákov s cieľom zabrániť manipulácii voličov a zabezpečiť väčšiu transparentnosť politických kampaní a reklamy vrátane ich zdrojov financovania a väzieb na osobitné záujmové skupiny. Okrem toho signatári kódexu neprijali žiadne spoločné normy, ktoré by výskumným pracovníkom a novinárom umožnili získať prístup k osobným údajom a zároveň rešpektovať právo používateľov na súkromie a súhlas.

3.6. Vzhľadom na zistené nedostatky pri samoregulácii a v súčasnom posúdení Kódexu postupov, ktoré vykonala Komisia, EHSV vyzýva Komisiu, aby prijala legislatívne opatrenia, ak sa dobrovoľný kódex sám osebe ukáže ako nedostatočný na dosiahnutie výrazného pokroku v plnení cieľov Komisie. Samoregulácia v oblasti dezinformácií na internete sa musí výrazne zlepšiť a zároveň je potrebné prijať komplexný prístup, pokiaľ ide o reguláciu v tejto oblasti. Nastal vhodný čas na vypracovanie a predloženie návrhov na reguláciu sociálnych médií a digitálnych platform so zameraním na transparentnosť všetkých aspektov politickej reklamy (pravidlá financovania, označovania a zverejňovania) a dezinformácií, a to tak v novom volebnom balíku Komisie, ako aj v európskom akčnom pláne pre demokraciu.

3.7. Podpora online zodpovednosti by sa nemala zameriavať len na opatrenia týkajúce sa transparentnosti, odhaľovanie zdrojov informácií, ale mala by sa venovať aj zodpovednosti subjektov v tomto ekosystéme, ktoré profitujú zo šírenia klamlivého a senzácie chtivého obsahu. Dezinformácie sú príznakom koncentrovaných, nezodpovedných digitálnych trhov, neustáleho sledovania a nezákonného narábania s osobnými údajmi. Spoločnosti s dominantným postavením na trhu

⁽¹⁵⁾ https://ec.europa.eu/commission/news/code-practice-against-disinformation-2019-jan-29_en.

⁽¹⁶⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/code-practice-disinformation>.

⁽¹⁷⁾ V správe o pokroku uverejnenej v júni 2019 sa okrem iného uvádza, že „v prvom štvrtroku 2019 zablokoval Facebook 2,2 miliardy falošných účtov a uskutočnil konkrétne kroky voči 1 574 EÚ stránkam, skupinám a účtom zapojeným do nedôveryhodného správania zameraným na členské štáty EÚ a voči 168 takýmto stránkam, skupinám a účtom mimo EÚ“, zatiaľ čo „Twitter ohlásil, že zamietol 6 018 reklám zameraných na EÚ pre porušenie jeho politiky nepripustných praktík v obchodnej reklame, ako aj“ približne 10 000 „reklám zameraných na EÚ z dôvodu porušenia jeho politiky kvalitnej reklamy.“

⁽¹⁸⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/action-plan-against-disinformation-report-progress>.

⁽¹⁹⁾ <https://twitter.com/alemannoEU/status/1119270730280132610>.

⁽²⁰⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/annual-self-assessment-reports-signatories-code-practice-disinformation-2019>.

⁽²¹⁾ http://erga-online.eu/wp-content/uploads/2019/06/ERGA-2019-06_Report-intermediate-monitoring-Code-of-Practice-on-disinformation.pdf.

pôsobiace v oblasti sociálnych médií vytvárajú zisky tým, že vytvárajú údaje o profilovaní prostredníctvom šírenia obsahu na upútanie pozornosti bez ohľadu na jeho pravdivosť. Tento typ manipulácie s údajmi si vyžaduje plné a riadne presadzovanie všeobecného nariadenia o ochrane údajov ako prostriedku na zmenu rovnováhy stimulov pre spoločnosti od modelu, ktorý sa opiera o dychtivosť po senzáciách a šok. Ak základný obchodný model samotných platforiem uľahčuje alebo propaguje tento problém, nestačí podporovať platformy, aby prijali mechanizmy na jeho odstránenie alebo overovanie. Okrem toho je potrebné, aby sa vnútroštátne právne predpisy a právne predpisy EÚ zaoberali dominantným postavením na trhu spoločností pôsobiacich v oblasti digitálnych a sociálnych médií a zväzili povinnú interoperabilitu zavedením spoločných protokolov s cieľom umožniť plynulú komunikáciu v rámci platforiem.

3.8. Je potrebné zabezpečiť výraznejšie a širšie zapojenie inštitúcií EÚ, občianskej spoločnosti, sociálnych partnerov, nezávislých médií, sociálnych médií, online platforiem a verejnosti do boja proti dezinformáciám⁽²²⁾. Výbor víta iniciatívu Európskej komisie, ktorú uskutočnilo GR CONNECT, a to vytvoriť Európske stredisko pre monitorovanie digitálnych médií – centrum na vzájomnú spoluprácu overovateľov faktov, akademických a výskumných pracovníkov a aktívne prepojenie s mediálnymi organizáciami a odborníkmi v oblasti mediálnej gramotnosti a na poskytovanie podpory tvorcom politik⁽²³⁾ a zasadzuje sa za investovanie ďalších finančných prostriedkov do jeho posilňovania a rozvíjania.

4. Predchádzanie škodlivým zásahom do volieb v EÚ na internete

4.1. Ďalšou hrozbou, ktorú umožňuje internet, je jednoduchšie zasahovanie do volieb prostredníctvom falošných účtov, trollov v sociálnych médiách a štátom riadených prostriedkov. Hoci sa veľký dôraz kladol na zahraničné zasahovanie, realita je oveľa zložitejšia: domáce dezinformácie sú prinajmenšom rovnako veľkým problémom a miestne proxy údaje, nové technológie a ďalší vývoj (napríklad používanie uzavretých skupín) stierajú rozdiel medzi zahraničnými a domácimi dezinformáciami. Rusko bolo napríklad obvinené z ovplyvňovania prezidentských volieb v USA v roku 2016, referenda o brexite v Spojenom kráľovstve a niekoľkých nedávnych volieb v EÚ⁽²⁴⁾, ako aj volieb do Európskeho parlamentu v máji 2019⁽²⁵⁾, ale zasahovanie iných domácich a vonkajších aktérov predstavuje rovnako znepokojujúce riziko.

4.2. V akčnom pláne Európskej komisie proti dezinformáciám sa uvádza, že „podľa správ viac ako 30 krajín používa dezinformácie a ovplyvňuje činnosti“⁽²⁶⁾. Európska služba pre vonkajšiu činnosť zriadila službu (pracovnú skupinu East StratCom) na monitorovanie a odhaľovanie „pro-kremľských“ dezinformácií prostredníctvom jej osobitnej webovej stránky⁽²⁷⁾, ako aj pracovných skupín pre strategickú komunikáciu zameraných na západný Balkán a juh.

4.3. Iniciatíva ESVČ na vytvorenie systému rýchleho varovania – v podstate siete vládnych úradníkov členských štátov pracujúcich na dezinformáciách – je vítaná a zaslúži si, aby sa posilnila a rozšírila, pričom členské štáty by mali zabezpečiť úzku výmenu informácií medzi systémom rýchleho varovania a nedávno zavedenými národnými volebnými sieťami, ktoré by v zásade mali zahŕňať aj špecializované organizácie občianskej spoločnosti a overovateľov faktov. V budúcnosti by sa mala zabezpečiť aj pravidelná výmena informácií medzi systémom včasného varovania a štruktúrami strediska pre monitorovanie digitálnych médií v každej krajine a v celej EÚ.

4.4. Vzhľadom na význam mechanizmov prevencie zásahov pre európsku demokraciu by sa mala rozšíriť a posilniť práca v rámci iniciatív Európskej služby pre vonkajšiu činnosť zameraných na boj proti šíreniu dezinformácií vrátane monitorovania a potláčania dezinformácií z iných krajín a regiónov a intenzívnej výmeny informácií s ostatnými podobnými mechanizmami prevencie, ako sú mechanizmy vytvorené v Kanade a Austrálii. Zároveň je potrebné výrazne posilniť opatrenia EÚ proti domácejmu šíreniu dezinformácií, a to komplexným spôsobom, ktorý umožní včasné monitorovanie, posilní profesionálnu žurnalistiku a podporí mediálnu gramotnosť.

4.5. EHSV poukazuje na to, že v prípade krízy súvisiacej s ochorením COVID-19, ktorá vypukla po vypracovaní tohto stanoviska, je ešte naliehavejšie, aby Komisia prijala ďalšie opatrenia na boj proti dezinformáciám súvisiacim s príčinami, šírením a liečbou tejto infekcie, ktoré môžu mať škodlivý vplyv na verejné zdravie. Ak nebude obsah informácií súvisiacich

⁽²²⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018JC0036&from=SK>.

⁽²³⁾ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-launches-call-create-european-digital-media-observatory>.

⁽²⁴⁾ https://carnegieendowment.org/files/CP_333_BrattbergMaurer_Russia_Elections_Interference_FINAL.pdf.

⁽²⁵⁾ https://www.politicalcapital.hu/pc-admin/source/documents/pc_russian_meddling_ep2019_eng_web_20190520.pdf.

⁽²⁶⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018JC0036&from=SK>.

⁽²⁷⁾ <https://euvsdisinfo.eu/>.

s touto pandémiou v sociálnych médiách riadne monitorovaný a sprostredkovaný, mohlo by to viesť k škodlivým formám správania a šíreniu paniky, čo by ohrozilo zdravie spoločnosti. EHSV žiada Európsku komisiu, aby pri riešení závažného vplyvu takýchto dezinformácií, ktoré prichádzajú tak z domácich, ako aj zo zahraničných zdrojov⁽²⁸⁾, bola ostražitá a spolupracovala s členskými štátmi a sociálnymi partnermi.

5. Zlepšovanie mediálnej gramotnosti a občianskeho vzdelávania Európanov

5.1. Systematické presadzovanie mediálnej gramotnosti a aktívneho občianstva medzi Európanmi je nevyhnutné na upevnenie odolnosti EÚ voči antidemokratickým tendenciám a hrozbám. EHSV požaduje nový impulz v činnostiach zameraných na vzdelávanie ľudí o EÚ v novom politickom cykle inštitúcií EÚ, ako sa uvádza v jeho nedávnych stanoviskách⁽²⁹⁾. EHSV považuje Parížsku deklaráciu z roku 2015⁽³⁰⁾ a odporúčanie Rady⁽³¹⁾ z roku 2018 za jasný mandát od členských štátov podporovaných uznesením EP z roku 2016⁽³²⁾, aby sa vyučovanie a získavanie vedomostí o Európskej únii pevne zaradili do politického programu.

5.2. EHSV zdôrazňuje, že je nevyhnutné zaviesť do praxe prvú zásadu Európskeho piliera sociálnych práv, ktorou je zabezpečiť, aby všetci v Európe mali právo na kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, odbornú prípravu a celoživotné vzdelávanie⁽³³⁾ a odporúča začleniť vzdelávanie o EÚ a budovanie identity EÚ do stratégie EÚ2030 a strategického rámca ET2030, ako aj do procesu európskeho semestra (v rámci príslušných odporúčaní pre jednotlivé krajiny), a to za predpokladu, že budú k dispozícii presné systematické údaje⁽³⁴⁾.

5.3. S cieľom prispieť k ďalšej politickej podpore pre posilnenie vzdelávania o EÚ EHSV požaduje, aby sa vytvorila na európskej úrovni skupina odborníkov na vysokej úrovni „Vyučovanie o Európe“, v ktorej by boli zastúpené členské štáty a vedúci experti v oblasti vzdelávania. Táto skupina by mohla predkladať politické návrhy a odporúčania na diskusiu ministrov školstva, z ktorej by mohli vyplývať závery Rady. Skupina by tiež mohla iniciovať prevádzkové zlepšenia, ako je napríklad centrálna online platforma so zoznamom existujúcich učebných materiálov vytvorených prostredníctvom projektov financovaných EÚ a vnútroštátnych učebných osnov, ako to navrhuje EHSV.

5.4. EHSV sa domnieva, že ako východisko pre komplexnejšie politické opatrenia je potrebné uskutočniť na základe štúdie Learning Europe at School (Vyučovanie o Európe v školách) z roku 2013⁽³⁵⁾ nový rozhodujúci výskum súčasnej situácie v členských štátoch, pokiaľ ide o vzdelávanie o EÚ na školách a odbornú prípravu a kontinuálny profesijný rozvoj učiteľov, ako aj vzdelávacie programy EÚ, ktoré vypracovala občianska spoločnosť a sociálni partneri⁽³⁶⁾. Okrem toho je potrebné komplexné preskúmanie vzdelávacích kapacít a zdrojov financovania s cieľom rozvíjať zručnosti v oblasti aktívneho občianstva medzi dospelými v EÚ v súlade s revidovaným rámcom EÚ kľúčových kompetencií pre celoživotné vzdelávanie⁽³⁷⁾.

5.5. Európska občianska spoločnosť a sociálni partneri dôrazne obhajovali primerané financovanie občianskeho vzdelávania o záležitostiach EÚ, kultúre a občianstve ako doplnok vnútroštátnych zdrojov. EÚ by mala podporovať členské štáty, aby zabezpečili, že vedúci pracovníci škôl, učitelia a ďalší pedagogickí pracovníci budú lepšie pripravení podporovať kritické myslenie, demokratické hodnoty a ľudské práva, občiansku angažovanosť a zodpovedné využívanie nových technológií. Mali by sa posilniť a rozšíriť programy, ktoré poskytujú podporu mobility pre výmenu učiteľov, akademických pracovníkov a študentov s cieľom pomôcť im pri získavaní skúseností s hodnotami EÚ, ako je demokracia, sloboda a tolerancia v iných vzdelávacích prostrediach a v iných členských štátoch EÚ⁽³⁸⁾.

⁽²⁸⁾ <https://www.disinfo.eu/coronavirus/>.

⁽²⁹⁾ Ú. v. EÚ C 353, 18.10.2019, s. 52, Ú. v. EÚ C 228, 5.7.2019, s. 68.

⁽³⁰⁾ Parížska deklarácia, 17. 3. 2015.

⁽³¹⁾ Odporúčanie Rady z 22. mája 2018 o presadzovaní spoločných hodnôt, inkluzívneho vzdelávania a európskeho rozmeru výučby (Ú. v. EÚ C 195, 7.6.2018, s. 1).

⁽³²⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu z 12. apríla 2016 o získavaní vedomostí o EÚ v škole (Ú. v. EÚ C 58, 15.2.2018, s. 57).

⁽³³⁾ Ú. v. EÚ C 228, 5.7.2019, s. 68.

⁽³⁴⁾ Ú. v. EÚ C 228, 5.7.2019, s. 68.

⁽³⁵⁾ <https://op.europa.eu/sk/publication-detail/-/publication/83be95a3-b77f-4195-bd08-ad92c24c3a3c>.

⁽³⁶⁾ Ú. v. EÚ C 353, 18.10.2019, s. 52.

⁽³⁷⁾ Odporúčanie Rady z 22. mája 2018 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie (Ú. v. EÚ C 189, 4.6.2018, s. 1).

⁽³⁸⁾ https://www.csee-etuice.org/images/attachments/ST_Citizenship_2018.pdf.

5.6. Mediálna gramotnosť pre všetky generácie v spoločnosti, ako aj odborná príprava novinármi a pre novinárov by sa mala dôrazne propagovať a finančne podporovať zo strany EÚ v členských štátoch EÚ systematickým spôsobom a v úzkej spolupráci s vnútroštátnymi vzdelávacími inštitúciami a nezávislými národnými agentúrami zodpovednými za reguláciu médií. Cieľom je dosiahnuť rýchly a rozsiahly pokrok smerujúci k vyššej mediálnej gramotnosti Európanov vzhľadom na rastúce hrozby, ktoré predstavujú rozšírené a často zlomyseľné dezinformácie.

5.7. EÚ by mala včas poskytnúť členským štátom podporu v ich úsilí o splnenie ich novej mediálnej povinnosti presadzovať rozvoj zručností mediálnej gramotnosti a prijímať na tento účel opatrenia vrátane nových vzdelávacích programov a účinného dohľadu nad platformami na zdieľanie videí, ako sa vymedzuje v nedávno revidovanej smernici o audiovizuálnych mediálnych službách. V tejto súvislosti EHSV očakáva jasné usmernenia skupiny odborníkov pre mediálnu gramotnosť, ktorí sa stretnú 30. marca 2020 v Záhrebe (Chorvátsko) počas druhého Týždňa mediálnej gramotnosti – novej celoeurópskej iniciatívy na zvyšovanie povedomia, ktorá sa začala minulý rok.

6. Zabezpečenie väčšej inkluzívnosti európskych volieb

6.1. Rôzne sociálne skupiny v EÚ môžu byť ohrozené vylúčením z volieb – osoby so zdravotným postihnutím, etnické menšiny (najmä Rómovia), transeurópsky migrujúci pracovníci a prisťahovalci, ako aj chudobné, nezamestnané, nevzdelané a vidiecke vrstvy spoločnosti. Vzhľadom na skutočnosť, že polovica Európanov sa stále na voľbách do Európskeho parlamentu nezúčastňuje, treba v rámci pripravovaných politických iniciatív riešiť štrukturálne nerovnosti, ktoré ovplyvňujú volebné správanie, s cieľom posilniť európsku demokraciu a zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie pre všetkých Európanov v nadchádzajúcich európskych voľbách.

6.2. Ako vyplýva z analýzy v podrobnej informačnej správe EHSV z marca 2019⁽³⁹⁾, mnoho ľudí vo všetkých 27 krajinách EÚ sa nemôže zúčastniť na európskych voľbách z dôvodu právnych a organizačných prekážok, ktoré osobám so zdravotným postihnutím znemožňujú uplatniť ich politické práva. Približne 800 000 Európanov zo 16 členských štátov nemá z dôvodu vnútroštátnych pravidiel nárok na účasť na voľbách do EP z dôvodu ich zdravotného postihnutia alebo psychických problémov, zatiaľ čo ďalšie milióny Európanov nemajú možnosť hlasovať z dôvodu organizačných opatrení (technické prekážky), ktoré nezohľadňujú potreby vyplývajúce z ich zdravotného postihnutia.

6.3. EHSV navrhuje, aby sa v novom balíku reformy volebného systému a v európskom akčnom pláne pre demokraciu prijal „plán EÚ na dosiahnutie inkluzívneho volebného procesu“ so sprievodným návrhom na financovanie s cieľom podporiť členské štáty pri potrebnej modernizácii volebných orgánov vrátane technologických úprav a podporných služieb pre znevýhodnené sociálne skupiny, ktoré v danom vnútroštátnom kontexte majú tendenciu byť vylúčené z volebného procesu a prejavujú nižšie úrovne politickej účasti. Tento plán by mal vychádzať z podrobného zmapovania prekážok, ktorým čelia rôzne sociálne skupiny ohrozené vylúčením z volebného procesu, vykonaného v spolupráci s vnútroštátnymi volebnými orgánmi, inštitúciami ombudsmanov a príslušnými vnútroštátnymi organizáciami občianskej spoločnosti a ich európskymi sieťami.

6.4. Platná legislatíva EÚ už pokrýva mnohé aspekty spojené s voľbami do EP. Zahrnúť do nej aj záruky týkajúce sa možnosti voľby pre osoby so zdravotným postihnutím by teda nemalo predstavovať žiaden formálny problém. Podľa EHSV, keby sa zaviedli do praxe osvedčené postupy používané vo všetkých krajinách, vytvoril by sa ideálny systém, v ktorom by každý Európan so zdravotným postihnutím nielenže mal v plnej miere možnosť voliť, ale mohol by si tiež vybrať spôsob voľby, ktorý mu najviac vyhovuje.

6.5. Preto v súvislosti s nadchádzajúcou politickou diskusiou o reforme európskeho volebného systému a novým európskym akčným plánom pre demokraciu EHSV navrhuje, aby sa okrem komplexnejších opatrení stanovených v navrhovanom „pláne EÚ na dosiahnutie inkluzívneho volebného procesu“ zväžila právna iniciatíva, ktorá by stanovila minimálne normy pre osoby so zdravotným postihnutím. Návrh by sa mal vypracovať prostredníctvom politického dialógu s vnútroštátnymi volebnými orgánmi, expertmi na sociálne začlenenie a voľby a s organizáciami občianskej spoločnosti zastupujúcimi osoby so zdravotným postihnutím.

⁽³⁹⁾ Informačná správa EHSV na tému *Právo osôb so zdravotným postihnutím voliť vo voľbách do Európskeho parlamentu v praxi*, 20. marca 2019.

7. Nabádanie európskych politických strán k zameraniu na občanov a k zodpovednosti

7.1. Ako je definované v Maastrichtskej zmluve z roku 1992, „politické strany na európskej úrovni sú dôležitým faktorom integrácie v rámci Únie. Prispievajú k formovaniu európskeho povedomia a k vyjadreniu politickej vôle občanov Únie.“ Pomerne nedávny a postupný rozvoj európskych politických strán ako nadnárodných politických aktérov s integrovanými štruktúrami správy vecí verejných, ktoré môžu priniesť koherentné politické programy a mobilizovať voličov v celej EÚ, predstavuje štrukturálnu výzvu pre politickú účasť Európanov. Konkrétne, regulačný rámec pre riadenie a financovanie európskych strán sa vyvinul len od nadobudnutia platnosti Zmluvy z Nice v roku 2003 a zostáva pomerne obmedzený z hľadiska organizačnej a programovej súdržnosti, čo by malo viesť k schopnosti európskych strán formovať a posilňovať politickú integráciu EÚ na základe spoločných hodnôt a zapojenia verejnosti.

7.2. Ďalšie nariadenie by sa malo usilovať o stimulovanie aktívnej podpory hodnôt EÚ zo strany európskych politických strán, ich nadnárodnej politickej súdržnosti a organizačných kapacít s cieľom zapojiť ľudí v rámci ich veľmi rozmanitých národných členských strán aj mimo nich v mnohých rôznych častiach EÚ.

7.3. V tejto súvislosti EHSV víta návrh Komisie lepšie presadzovať právny záväzok európskych strán dodržiavať základné hodnoty EÚ vyjadrené v článku 2 ZEÚ, ktoré sa vzťahujú aj na ich národných členov. Týka sa to hodnôt presadzovaných v ich politických programoch a kampaniach, ako aj ich interných postupov v oblasti rodovej rovnosti a nediskriminácie a dodržiavania zásad právneho štátu a boja proti korupcii. Ak to bude potrebné, Komisia by mohla požiadať Úrad pre európske politické strany a európske politické nadácie, aby overil súlad s podmienkami stanovenými v nariadení⁽⁴⁰⁾.

7.4. V rámci ďalších regulačných opatrení by sa mala zohľadniť súčasná politická diskusia a politické návrhy vrátane celej škály politických nápadov týkajúcich sa rozvoja európskych strán tak, aby boli bližšie k európskej verejnosti a zodpovednejšie voči nej, napríklad prostredníctvom vyhlásení národných strán o ich zamýšľanom členstve v európskej strane, zoznamov nadnárodných strán, transparentného získavania finančných prostriedkov a kampaní, individuálneho členstva, informácií na miestnej úrovni pre občiansku spoločnosť a sociálnych partnerov a zodpovednosti za politický obsah, ktorý zjavne oslabuje spoločné hodnoty EÚ⁽⁴¹⁾. Tieto otázky by sa mali zaradiť do programu Konferencie o budúcnosti Európy, ktorá možno poskytne významnú príležitosť na široké a informované zapojenie občianskej spoločnosti, sociálnych partnerov a európskej verejnosti do demokratickej reformy EÚ.

V Bruseli 10. júna 2020

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

⁽⁴⁰⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/DOC/?uri=CELEX:52019DC0343&from=EN>.

⁽⁴¹⁾ <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/reconnecting-european-political-parties-with-european-union-citizens.pdf>;
<https://carnegieeurope.eu/2019/11/06/six-ideas-for-rejuvenating-european-democracy-pub-80279>; https://euroreflections.se/globalassets/ovrigt/euroreflections/euroreflections_v3.pdf.